

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060106

DOM
2022-01-24
Stockholm

Mål nr
M 2330-21

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2021-02-08 i mål nr M 6254-20, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. S.D-E.

2. B.J.

Motpart

1. Miljö- och byggnadsnämnden i Borgholms kommun

2. C.P.

SAKEN

Tillstånd för enskild avloppsanläggning på fastigheterna A och B i Borgholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen Miljö- och byggnadsnämnden i Borgholms kommuns beslut den 22 oktober 2020, dnr 2020-000452 (beslutsnummer DBM 2020-380) och återförvisar ärendet till nämnden för fortsatt handläggning.

Dok.Id 1770727

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

S.D-E. och **B.J.** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva nämndens beslut om tillstånd för enskild avloppsanläggning.

Miljö- och byggnadsnämnden i Borgholms kommun och **C.P.** har motsatt sig att mark- och miljödomstolens dom ändras.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Nämnden och C.P. har i Mark- och miljööverdomstolen gett in kartbilder m.m. från verktyget ScalgoLive. C.P. har även gett in en situationsplan med anteckningar gjorda av en miljöinspektör.

Parterna har i Mark- och miljööverdomstolen anfört bl.a. följande.

S.D-E.

I HVMFS 2016:17 anges att hög skyddsnivå bör gälla om något av där angivna krav är uppfyllda. Kriterierna i punkt 2, 3 och 5 är uppfyllda i det här fallet. Det är inte utrett hur markförhållandena ser ut på platsen för infiltrationsanläggningen och det framgår inte var ledningarna ska ligga. Hennes tomt ligger 30 m från infiltrationsanläggningen medan provgropen är minst 75 m bort. Det är fråga om alvarsmark med högst 5 cm matjord. Enligt en handling som C.P. gett in var jordlagret i provgroparna ca 25 cm men i tidigare inlagor har det bedömts vara 40 cm. Till berörda fastigheter hör fyra dricksvattenbrunnar som kommer att användas allt mer. Det finns stor risk för menlig påverkan på brunnarna. Om hon har kommunalt vatten eller inte saknar betydelse eftersom hon har en brunn som är tänkt för hushållets användning. Ingen hänsyn har tagits till att infiltrationen kommer att ligga på en liten höjd och att hennes tomt ligger lägre. Den karta över tänkbara vattenflöden som nämnden har gett in visar hur nära infiltrationsanläggningen ligger den vattenådra som går till hennes brunn. Översvämningar förekommer frekvent i området.

B.J.

På grund av tidigare sprängningar har sprickor bildats i berggrunden i området där trekammarbrunnen ska anläggas. Trekammarbrunnen är placerad uppströms hennes färskvattenbrunn och vid en översvämning finns en risk att avloppsvatten når dit. Kartan från ScalgoLive ger stöd för att det finns en sådan risk. Det är en lång sträcka som vattnet ska transporteras till infiltrationsanläggningen och det finns risk för stillestånd och haveri. Ansökan bör kompletteras med en utredning om grundvattnets strömningsriktning och berggrundens status. Tydliga gränsvärden bör bestämmas för anläggningen. Nämnden har inte undersökt andra möjliga placeringar. Domstolen bör rekommendera en lämpligare placering.

Miljö- och byggnadsnämnden i Borgholms kommun

Enligt SGU:s jordartskarta finns ett större område med lerig morän som överlappar samtliga aktuella avloppsdelar och vattentäkter. Vid provgropsinspektion bekräftades att jordarna är täta. Att de djup som angetts av entreprenör respektive miljöinspektör varierar med någon eller flera dm är inte ovanligt, då provgroparnas väggar inte sällan rasar ner och lägger sig i botten. Bedömningen om var gränsen går mellan olika jordlager kan variera mellan olika personer. Det fanns inget i topografi eller växtlighet som gav skäl att misstänka att markförhållandena skulle variera betydligt mellan platsen för provgrop och nu aktuell plats för infiltration. Vid inspektion av avloppsanläggningen på C och D konstaterades att utloppet från fördelningsbrunnen ligger 0,6 m under marknivå, vilket ger stöd för bedömningen om ett motsvarande jorddjup närmare den aktuella infiltrationsplatsen.

Spridningsledningarna har höjts med hänsyn till de periodvis höga grundvattennivåerna i området och ett vertikalt skyddsavstånd på en meter erhålls mellan infiltrationsyta och högsta dimensionerade grundvattennivå. B.J. har inte visat att de sprängningar som tidigare utförts orsakat sprickbildningar i sådan omfattning att de bör påverka placeringen av en CE-märkt slamavskiljare ett 60-tal meter från hennes vattentäkt. Det stora avståndet i kombination med de finkorniga, täta jordarna gör att risken för negativ påverkan är låg. Vattenbrunnen på Kläppinge D har bedömts ligga uppströms, eller åtminstone inte nedströms, den prövade placeringen av infiltrations-bädden. Uppgiften från S.D-E. att infiltrationen ligger högre än

Kläppinge D stämmer inte med höjddata från lantmäteriet. Sedan tillståndsprövningen gjordes har nämnden fått tillstånd till tjänsten ScalgoLive som bl.a. modellerar var i landskapet som vatten sannolikt samlas i samband med nederbörd och hur regnvatten rör sig på marken. Av ingivna bilder från tjänsten framgår att det är störst risk för översvämningar sydväst om Kläppinge D och i anslutning till kanalen längre österut. Pumpledningens bedöms inte påverka grannars fastigheter. Ledningsdragningen bör framgå av servitutet mellan sökanden och markägaren.

C.P.

Det är ett godkänt och beprövat system som kommer att användas. Provgropen ligger på samma åker som infiltrationsbädden och markförhållandena är desamma. Det har ingen betydelse för S.D-E. var rören ska ligga. Ritningar kommer självklart att ges till markägaren. Översvämningar sker inte i närheten av infiltrationsbädden. Hon har kompromissat och sökt tillstånd på nytt med den placering av infiltrationsbädd som föreslagits av grannarna. De överklagar nu sitt eget förslag.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Inledning

Den avloppsanläggning som C.P. sökt tillstånd för består av en trekammar-brunn med efterföljande rening i form av en upphöjd infiltrationsbädd. Avståndet mellan trekammarbrunnen och infiltrationsbädden är ca 75 m. Ledningsdragning m.m. har inte närmare beskrivits i ärendet. De två provgroparna har grävts i närheten av trekammarbrunnens avsedda placering.

Anläggningen placeras i närheten av Natura 2000-området Kapelludden. I bevarandepLANEN för Kapelludden anges som en prioriterad åtgärd att utsläppen av kväve och fosfor långsiktigt ska minskas. I bevarandemålen för naturtypen ”blottade ler- och sandbottnar” anges att övergödning och annan antropogen belastning ska minska tills den blir försumbar.

Utredningen i övrigt visar att jordlagret generellt sett är tunt på denna del av Öland och att grundvattennivån stundtals är hög i det aktuella området. Några dricksvattenbrunnar finns i närheten av den planerade anläggningen.

Rättsliga utgångspunkter

Avloppsvatten ska avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer, se 9 kap. 7 § miljöbalken. Av 2 kap. miljöbalken framgår att den som avser att vidta en åtgärd ska skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till åtgärdens art och omfattning (2 §), utföra de skyddsåtgärder och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs (3 §) samt välja en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön (6 §). Kraven i 2 kap. gäller i den utsträckning de inte är orimliga att uppfylla (7 §). I Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd om små avloppsanordningar för hushållsvatten, HVMFS 2016:17, anges att den kommunala nämnden i varje enskilt fall bör relatera skyddsåtgärder beträffande hälso- och miljöskydd för en enskild anordning till en normal eller hög skyddsnivå.

Vilka krav som bör ställas på en ansökan beror på riskerna för människors hälsa och miljön i det enskilda fallet. Dessa risker är i sin tur beroende av dels förhållandena i omgivningen, dels anläggningens utformning.

Mark- och miljööverdomstolens bedömning

Den sökta anläggningen, med en upphöjd infiltration och en ca 75 m lång ledning som torde behöva vara trycksatt, är inte helt okomplicerad.

Utredningen i ärendet har bl.a. följande brister. Situationsplanen innehåller inte några höjdangivelser och det framgår inte om infiltrationsanläggningen skulle komma att ligga högre än grannfastigheten Kläppinge D. Markförhållanden, avrinning och grundvattennivå i anläggningens närhet är inte tillräckligt utredda. Här kan det särskilt noteras att provgroparna har grävts ca 75 m från den plats där infiltrationsanläggningen avses placeras. Grundvattnets strömningsriktning är endast uppskattad. Vidare har de delar av anläggningen som ska förbinda trekammarbrunnen och infiltrationsanlägg-

ningen inte beskrivits i ansökan. Till detta kommer att tillståndet anger att spridningsledningarna ska placeras som lägst 1,35 m över högsta grundvattenytan, trots att den högsta grundvattennivån inte har fastslagits. Det framgår inte hur den infiltrationsanläggning som finns beskriven i ansökan ska anpassas för att uppfylla detta krav.

Domstolen bedömer det som särskilt betydelsefullt att markförhållandena och grundvattennivån på platsen för infiltrationsanläggningen undersöks närmare. Av stor betydelse är det också att ritningar m.m. görs tydligare och redovisar alla relevanta komponenter.

Mark- och miljööverdomstolen anser vid en samlad bedömning mot denna bakgrund att det inte går att bedöma om tillstånd kan ges till den sökta avloppslösningen på den föreslagna platsen. Tillståndet ska därför undanröjas. De brister som nu har redovisats framstår dock i huvudsak som förhållandendevis enkla att åtgärda. Ärendet bör därför återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning.

Avslutningsvis noterar Mark- och miljööverdomstolen att nämnden i sitt beslut har angett att Natura 2000-området inte påverkas av anläggningen och motiverat detta med att en specifik miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken inte behövt tas fram. En bedömning av anläggningens påverkan på Natura 2000-området måste dock göras, oavsett om anläggningen anses ge upphov till en betydande miljöpåverkan eller inte enligt nämnda bestämmelser.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Liselotte Rågmark, Lars Olsson, referent, och Ulf Wickström samt tekniska rådet Kerstin Gustafsson.

Föredragande har varit Leonard Örner.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2021-02-08
meddelad i
Växjö

Mål nr M 6254-20

PARTER

Klagande

1. S.D-E.

2. B.J.

Motpart

1. Borgholms kommun, Miljö- och byggnadsnämnden

2. C.P.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Kalmar läns beslut 2020-12-11 i ärende nr 505-10112-2020, se bilaga 1

SAKEN

Tillstånd för enskild avloppsanläggning, fastigheten B, Borgholms kommun

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Borgholms kommun meddelade den 22 oktober 2020 tillstånd för anläggande av enskild avloppsanläggning till fastigheten B i Borgholms kommun. Beslutet överklagades till länsstyrelsen som den 11 december 2020 avvisade en klagande och avslog överklagandena i övrigt.

Länsstyrelsens beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen av S.D-E. och B.J..

YRKANDEN M.M.

B.J. har yrkat att mark- och miljödomstolen med ändring av länsstyrelsens beslut och upphäver det meddelade tillståndet till enskild avloppsanläggning. Hon har anfört i huvudsak följande. Tillståndet till avloppsanläggningen är felaktigt placerat. Det bör ligga på en alternativ plats som redovisas på bifogad karta. Hon är oroad för att avloppsanläggningen på nu vald plats kan förorena marken och dricksvattenbrunnar. En slamtank av betong kommer alltid att läcka till dricksvattentäkten på E. Den valda placeringen innebär att fyra dricksvattentäkter hamnar inom 100 meter från anläggningen. Då det är jordbruksmark finns det risk för att rören mellan slamtanken och infiltrationsanläggningen. Det bör förtydligas vilken skyddsnivå det är som avses i tillståndsbeslutet. Provgroparna har grävts på fel plats. Medgivande från grannarna har inte inhämtats. Anläggningen medför värdeminskning av hennes fastighet. I framtiden kan det bli brist på dricksvatten vilket innebär att man ska värna vattnet. Det finns vattenådror i olika riktningar på platsen. Det är oklart om berggrunden är intakt. Sprängningar på E kan ha orsakat sprickbildningar. Det är oklart vem som är ansvarig för placeringen och oönskade effekter. Förslag på alternativ placering bifogas.

S.D-E. har yrkat att mark- och miljödomstolen med ändring av länsstyrelsens beslut och upphäver det meddelade tillståndet till enskild avloppsanläggning. Hon har i huvudsak anfört följande. Borgholms kommuns beslut vilar på felaktiga grunder. Ansökan uppfyller inte Havs och Vattenmyndighetens Allmänna

råd (HVMFS 2016:17). Vilken skyddsnivå som finns i detta fall framgår inte av beslutet. Borgholms kommun har inte tagit ställning till vilken skyddsnivå som gäller. Länsstyrelsens beslut ger inte heller någon vägledning. Provgropen är grävd enligt den första ansökan mer än 75 meter från det senaste förslaget av placering av infiltrationsbädd. Den kan inte beaktas. Länsstyrelsen har i sitt beslut inte uppmärksammat att provgropen grävts på annan plats. Det är oklart var ledningarna ska gå. Det är inte klarlagt hur högt grundvattnet går. Provgropen har felaktigheter då den enligt ansökan består av 50 centimeters matjord vilket inte är fallet då det är alvarsmark i hela området. Provgropen är inte tillräckligt djup. Den planerade infiltrationsanläggningen gränsar till ett Natura 2000 område. Det finns stor risk för menlig påverkan på befintliga dricksvattenbrunnar. Hennes system har inte blivit delgiven. Hon vädjar till Mark- och Miljödomstolen att ompröva länsstyrelsens avslag och Borgholms kommuns beslut och avslå placering av infiltrationsanläggning enligt sökandes senaste förslag då viktiga naturintressen måste bevaras och vattenkvalitén i brunnar måste säkerställas. HVMFS 2016:17 kriterier ”Bedömningsunderlag vid ansökan om tillstånd” är inte uppfyllda. Den sökande blir inte utan avlopp då det finns möjligheter att gräva västerut utan större kostnader eller de olägenheter som sökande angett.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen, som gått igenom överklagandena och övriga handlingar i målet, instämmer i länsstyrelsens bedömning att överklagandet ska avslås. Vad de klagande anfört i domstolen förändrar inte den bedömningen. Mark- och miljödomstolen tillägger följande.

Mark- och miljödomstolen bedömer att anläggningen och den valda placeringen uppfyller kraven i Havs- och vattenmyndighetens allmänna råd (HVMFS 2016:17) om små avloppsanläggningar för hushållsspillvatten och kraven i miljöbalken. Det saknas anledning att neka tillstånd på de grunder de klagande anfört.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD- 02)

Överklagande senast den 1 mars 2021.

Peter Ardö

Mats Käll

I domstolens avgörande har deltagit chefsrådmannen Peter Ardö, ordförande, och tekniska rådet Mats Käll.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.